

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

NICOLE C. VOSSELER

SUB LUNA DE ȘOFRAN

Cu ilustrații realizate de
ULRIKE AEPFELBACH

Libris.ro
 Respect pentru oameni și cărți

citatele din operele altor poeți, le-am tradus din versiunea originală în limba engleză, străduindu-mă să respect cât mai mult cu putință formulările originalului.

Tot un fapt adevărat este că am dat peste poezia lui Burton utilizată în epilog despre „iubirile trecute“ abia după ce terminasem de planificat acțiunea romanului. Un fapt care și astăzi îmi face pielea de găină. Atribui această întâmplare magiei izvorâte din spunerea de povești, care leagă faptele și ficțiunea transformându-le în ceva nou, care își are propriul adevăr.

Nicole C. Vosseler
 Konstanz, aprilie 2008

Cuprins

Prolog.	9
1. În umbra turnurilor.	23
2. Ochiul Arabiei	163
3. Sub luna de șofran	257
4. Căile sorții.	403
Epilog.	550
Cuvânt de încheiere.	559

I

ÎN UMBRA
TURNURILOR

OXFORD, CU PUȚIN ÎNAINTE DE
CRĂCIUNUL ANULUI 1853

– Maya, întoarce-te imediat! Nu am terminat încă
cu tine! *Maya!*

Vocea Marthei Greenwood aproape cedă, pătrunse stridentă din galeria de la ultimul etaj până în ultimul colț al reședinței Black Hall.

– Dar eu cu tine da, mamă, șuieră Maya călcând apăsat în timp ce cobora scările și aruncându-și eșarfa pe umeri.

Jos în sală fu cât pe ce să se ciocnească de Hazel, care reuși să ferească în ultimul moment tava cu ceai și cu biscuiți pe care o ducea. Fata în casă privi surprinsă în urma Mayei care trecu în goană pe lângă ea fără să spună vreun cuvânt, deschise dintr-o smucitură ușa de sticlă dinspre grădina din spatele casei și se năpusti afară. În sală pătrunse un vânt rece și curentul de aer suflă câțiva fulgi de zăpadă peste prag. Hazel se opri să asculte. De sus se auzea doamna Greenwood, vorbind agitată, și domnișoara Angelina, care încerca să o liniștească. Oftând, Hazel puse tava pe măsuta de lângă scara interioară. Privi, cu mâna pe clanță, cum Maya se luptă să înainteze prin grădina ninsă și cum se împiedică: o siluetă de material negru în lumina posomorâtă a după-amiezii

de iarnă, fiecare pas fiind o expresie clară a furiei și rebelunii din ea.

Respect pentru oameni și cărți

– Sărăcuța, șopti Hazel cuprinsă de milă. Doamna nu-i face viața ușoară zilele astea.

Închise ușa ușor și se grăbi să urce cu ceaiul înainte ca acesta să se răcească.

Maya își croia drum prin zăpadă, netulburată de faptul că atât pantofii, cât și poalele rochiei se udau. Se opri abia lângă măr, mătură cu palma stratul de zăpadă de pe leagănul care de mult rămăsese mic pentru ea și se așează. Cu brațele strânse în jurul trupului și cu tocurele afundate în pământul înghețat se legănă înainte și înapoi, încruntată. Alungă vitează toate lacrimile care îi ardeau ochii și privi țintă în față. Era atât de nedrept! Din decolteul pătrat al rochiei scoase scrisoarea pe care i-o smulsese mama din mână și care dusese la conflictul de azi. O cântări gânditoare în palme, înainte de a o deschide.

Cairo, 4 decembrie 1853, hotelul Shepheard

Pisicuța mea,

Nu-ți face griji – lucrul care m-a reținut la pat când ți-am scris ultima data nu a fost grav, doar că nu a fost ceva ce s-ar putea împărtăși unei tinere doamne. Mă simt deja mai bine și mai în putere, iar asta se datorează probabil și rândurilor primite de la tine, draga mea Maya. Aș putea folosi odihna la pat care mi-a fost impusă ca să lucrez la schițele etc. pe care mi le-am făcut la Mecca și la Medina; aici există artiști care m-ar putea ajuta, în India nu. Însemnările pe care mi le-am făcut despre *haj*, călătoria mea la Mecca și la Medina travestit în pelerin, înaintează însă foarte încet. Scrisul solicită creierul & trupul. L-am întâlnit pe dr. Johann Krapf și i-am putut pune întrebări despre descoperirile lui referitoare la izvorul

Nilului Alb, despre Kilimanjaro & Munții Lunii. Ceea ce am aflat de la el, poveștile negustorilor arabi pe care le-am adus eu cu mine au fost fundamentul revelației pe care am avut-o la lectura lui Ptolemeu. Acesta scrie așa: în apropiere de Aromata, și locuitorii grotelor din dreapta, după douăzeci și cinci de marșuri de câte o zi, lacurile în care se revarsă Nilul... Asta e dezlegarea ghi-citorii, dragă Maya, calea care face oul să stea în picioare, ruperea vălului lui Isis! Cine reușește să facă asta va intra în istorie! Sunt pregătit ca în următorul sezon să explorez inima Africii, dacă mi se acordă concediul. Dacă aș primi de la conducere mijloacele materiale pentru plata câtorva oameni buni care să mă însoțească (unul pentru măsurătorile geografice, altul pentru botanică), nu m-aș îndoii de succesul colosal pe care l-am avea. Am văzut multe locuri din Arabia. E o plăcere să călătorești pe acele meleaguri și nimic nu mi-ar face mai mare plăcere decât să plec pe coasta de est pentru vreo trei-patru ani. Dar nu aș obține nimic altceva decât descoperirea de noi văi pustii și noi triburi. Fără cai, fără mirodenii și câștigând doar o faimă mărunță, deoarece cartea lui von Wrede – dacă ceea ce am auzit aici e adevărat, e chiar caraghios modul în care a făcut-o – a tratat deja partea leului din subiectul cu pricina.

Mă bucur că îți place cealaltă carte de care ți-am pomenit – îți va deschide noi orizonturi. Nu te lăsa însă surprinsă când o citești; nobila ta mamă și-ar face griji în ceea ce privește sufletul tău pur! Roagă-te de Crăciun pentru sufletul meu negru și nu îl uita pe bătrânul tău prieten borfaș.

Pentru totdeauna al tău

Richard

Era ultima din lungul șir de scrisori care însoțiseră copilăria și adolescența Mayei. Scrisori din Bombay, Gujarat

și Sindh, de pe plajele din Goas și din munții albaștri din Nilgiri, din Hyderabad și din Alexandria. Nume care miroseau ele însele a șofran și a coriandru, a scorțișoară și a piper, ba le simțea până și gustul. Purtau în ele dogoarea soarelui și aventura. Scrisori din care te așteptai să curgă, odată deschise, nisip, praf roșu de mirodenii și praf verde de Henna. Erau scrise pe o hârtie îmbibată pesemne cu sare din mările lumii, în fibrele căreia se împleteau sunetele bazarului oriental și liniștea lanțurilor singuratice de munți.

Însă dacă ar fi fost după mama, această scrisoare era ultimul lucru care ar fi trebuit să se afle în mâinile ei. Faima lui Richard Burton îl preceda pe acesta, iar între timp această faimă devenise mai mult decât discutabilă. Era admirat pentru curajul și hotărârea sa, pentru geniul lingvistic și ardoarea lui de explorator. Dar un *sahib* care în India nu doar că se împrietenise cu oamenii locului, ci care trăia cu actuala iubită indiană fără să se ferească de gura lumii, depășea granițele bunului-gust și dovedea lipsă de respect față de obiceiurile și tradițiile locului. Se zvonea că ar fi inspectat până și o casă de toleranță, ca agent secret în slujba generalului Napier, casă prin care se perindau soldații englezi. Raportul lui se spune că a fost atât de detaliat, încât era neîndoielnic faptul că luase parte și personal la tot felul de orgii, până la „desfrâu contra naturii” cu băieți, după cum se șoptea cu groază pe la colțuri. Iar în această vară călătorise, îmbrăcat ca un arab, la locurile sfinte ale Islamului, într-un pelerinaj care pentru orice bun creștin ar fi însemnat o perversiune insuportabilă, și pe parcursul căruia se pare că și omorâse un om.

Martha Greenwood îl prețuia pe Richard Burton ca om, precum și ca prieten al soțului ei. Însă nu era un companion potrivit pentru fiica ei cea mai mare, nici măcar unul

epistolar. Pentru fiica ei, care oricum părea o fată imposibil de măritat. În ciuda orelor de dans, de pian și de călărie, în ciuda faptului că o plimbau fără milă pe la toate ceaiurile din oraș, pur și simplu nu apărea niciun pretendent serios pentru Maya. Chiar și șoarecii de bibliotecă palizi care participau la cercurile de discuții din casa profesorului Greenwood își pierdeau rapid interesul atunci când Maya se repezea să participe la discuție, scoțându-le tinerilor bărbați ochii cu cunoștințele ei, într-un mod prea puțin demn de o doamnă. Astfel încât Martha considerase că este datoria ei de mamă să deschidă scrisoarea, împotriva obiceiului ei, atunci când Hazel o adusese împreună cu celelalte plicuri, și să o tragă în cele din urmă pe fiica ei cea mare la răspundere. La cei douăzeci de ani ai ei, Maya era aproape fată bătrână și nu reprezenta o partidă perfectă; cu atât era deci mai necesar ca mama să se îngrijească de reputația ei. Contactul între fiica ei și Richard Burton nu va mai fi permis, asta era clar.

Maya împături scrisoarea la loc cu chipul chinuit de deznădejde, strânse plicul între palme și își lipi buzele de marginea lui, ca pentru rugăciune. „Întoarce-te, Richard, murmură ea cu vocea încărcată de dor, întoarce-te și du-mă departe de aici!”

Scrisorile de la el erau comoara ei cea mai de preț. Scrisori din care cunoștea fiecare cuvânt, atât de des îl citise pe fiecare în parte. Ele erau poarta către o lume scăldată în culori minunate, prin care putea pași de câte ori zilele îi erau prea cenușii și deprimante. Aceste scrisori erau singura ei legătură cu Richard și fiecare dintre ele purta o voce în sine, care îi șoptea de la depărtare de mii de mile:

Cât de frumoase sunt nopțile Orientului... Peste toate plutește aroma dulce a pipelor de *hukkah* și peste

tot se simte mirosul de tămâie, opiu și hașiș... stufe minunate ca pentru o prințesă din basme sau ca pentru tine, micuța mea Maya... Și apoi profesorul meu hindus mi-a permis în mod oficial să port janeo, cingătoarea sfântă a brahmanilor... Tam-tamul continuu și scârțâitul muzicii indigene însoțite de vocile asurzitoare, pătrunzătoare ale locuitorilor, lătratul și hămăitul potâilor încăierate și țipetele pescărușilor flămânzi, care se iau la hartă pentru o bucată de pește mort, formează un amestec care ajunge la timpan sub forma a ceva absolut străin... Iar eu m-am gândit la plimbarea noastră cu barca pe Cherwell, „noi doi amândoi“ – cum spuneai tu mereu – și liliacul înflorit de pe mal... Aerul era blând și bine mirositor, în același timp era destul de răcoros ca să ne fie bine. O ceață subțire se așternuse peste pământ și urca dealurile până la jumătate, lăsând la vedere vârfulurile îmbrăcate în palmieri, pentru a captura lumina argintie a zorilor... ce premoniție înțeleaptă au avut părinții tăi când ți-au ales numele! „Maya“, zeița iluziei, care ametește și vrăjește spiritul omului. Așa cum tu însăți îmi pari a fi o iluzie, de care mă desparte spațiul și timpul, cu toate că știu că există în realitate; așa cum gândul la tine mă ametește și mă vrăjește – Maya, Majoșca...

Maya închise ochii. Obrajii îi ardeau, de furie și frig. Dar cu un strop de fantezie își putea imagina că soarele era cel care făcea să îi ardă fața. Un soare care încălzea văzduhul, care făcea să se topească zăpada și lunile scurse de la acea zi de vară din urmă cu doi ani și care o momea pe Maya în împărăția amintirilor...

Maya stătea pe locul ei preferat, în leagănul de sub măr, cu spatele proptit de una din frângerii. Un picior și-l trăsese sub ea și sprijinise cartea pe el; cu celălalt își lua avânt în ritm regulat. Pantofii și-i lăsase în iarbă, ciorapii se încolăceau

neglijent lângă ei. Era ca într-un foișor verde. Tufișuri înalte de liliac, soc, ligustrum fereau pomul de privirile curioase din casă. Partea interioară a zidului aflat la doar câțiva pași de ea era acoperită de iederă în două culori și pe bolta porții se cățarau trandafiri care își prezentau plini de mândrie florile desfăcute. Prin grilajul de fier forjat al porții care dădea spre Black Hall Road se auzeau bocănitul unor copite de cai care se îndepărtau și scârțâitul roților pe pietre, în armonie cu ciripitul păsărilor din văzduh. Nasul Mayei tresări ușor, ca de obicei când fata era mulțumită. Savura contrastul dintre firele răcoroase și netede de iarbă și pământul uscat și aspru de sub talpă și dintre degetele de la piciorul pus pe pământ. Volanele jupoanelor de sub rochia de vară deschisă la culoare pe pulpele goale, când leagănul se balansa înainte și înapoi. Preț de o secundă închise ochii, își lăsă capul pe spate, simți pe față alternanța dintre petele de soare și umbră, înainte să se aplece din nou peste paginile scrise și să ronțăie din mărunț acrișor. O umbră pe care o prinse cu marginea ochilor o făcu să ridice privirea. Scoase un țipăt mut și scăpă cartea, care căzu fără menajamente pe pământ.

În grădina stătea un bărbat cu o pălărie de Panama turtită în mână și cu un rucsac de marinar la picioare și o privea cine știe de când. Totul la el era sumbru și părea amenințător, în ciuda costumului corect: părul negru, barba, focul din ochii întunecați. Și totuși, Maya nu simți teamă. Chiar dacă amintirile estomplate, retușate de-a lungul timpului și reinterpretate cu larghețe de propria fantezie, abia dacă îi mai permiteau să îl recunoască. Febra și postul ritual îl slăbiseră, soarele și musonul, căldura mare și praful îi înăsprișeră și îi tăbăciseră pielea. Stropul de moliciune tinerească de pe vremuri fusese șlefuit de deșert și de tropice, lăsând locul unor trăsături dure. Fiecare an petrecut în disciplină